

Odlišné stanovisko
sudcu Milana Lalíka vo veci sp. zn. I. ÚS 454/2012

S poľutovaním musím konštatovať, že ani oklieštené plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“), pre nemenovanie dvoch členov prezidentom Andrejom Kiskom, nedokázalo zmeniť politicky účelové kvázimeritórne, ale veľmi rýchlo vydané uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 46/2011 zo 17. februára 2011 (sťažnosť bola doručená ústavnému súdu 7. februára 2011), ktoré potvrdilo správnosť postupu ostatných štátnych mocí (parlamentu, vlády, prezidenta republiky) kedykoľvek odvolať ňou menovaného (voleného) člena Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „Súdna rada“) v priebehu jeho ústavou garantovaného 5-ročného funkčného obdobia [čl. 141a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)], a to pre akúsi stratu dôvery, resp. v dôsledku zmeny „politického prostredia v tej-ktorej moci“.

Prvýkrát v krátkej histórii Súdnej rady (existuje od roku 2002) sa tak stalo po parlamentných voľbách v roku 2010, keď najskôr vláda Ivety Radičovej, a potom aj novozvolený parlament odvolali všetkých nominantov v Súdnej rade po 3 rokoch výkonu ich funkcie a nahradili ich svojimi „vernými“ delegátmi, takže po rozhodnutí ústavného súdu a ďalších predčasných parlamentných voľbách v roku 2012 (vláda Róberta Fica) a prezidentských voľbách v roku 2014 (prezidenta Ivana Gašparoviča nahradil prezident Andrej Kiska) boli uskutočnené ďalšie predčasné personálne zmeny v Súdnej rade; novozvolený prezident Andrej Kiska dokonca odvolal z funkcie osobu (E. Báránya), ktorá sa jej už predtým sama vzdala, a to zrejme iba z časových dôvodov, lebo odvolanému členovi zaniká členstvo ihneď dňom odvolania a vzdajúcemu sa až po uplynutí dvoch mesiacoch [porov. § 26 ods. 1 písm. b) a c)

a ods. 2 a § 27 ods. 4 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov].

Domnievam sa, že takto zavedená ústavnoprávna prax pod taktovkou ústavného súdu je principiálne neakceptovateľná (porov. T. Lalič, K uzneseniu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 46/2011 alebo ako ústavný súd za roh nedovídí? In: Justičná revue, roč. 63, č. 6-7/2011, s. 971 a nasl.) a škodlivá, pretože podstatne narúša charakter demokratického a právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy najmä tým, že podľa môjho názoru:

- čl. 30 ods. 4 ústavy sa nevzťahuje len na prístup k verejnej funkcii v zmysle vzniku funkcie, ale zahŕňa aj právo na jej nerušený výkon vrátane práva na ochranu pred svojvoľným skrátením tejto funkcie, lebo inak nemá zmysel ústavou garantované funkčné obdobie;
- diskriminuje tých členov Súdnej rady, ktorí boli menovaní (volení) parlamentom, vládou a prezidentom, oproti členom voleným všetkými sudcami Slovenskej republiky, u ktorých sa funkčné obdobie dodržiava,
- z reprezentantov sa stali delegáti, ktorí verne tlmočia názory tých, ktorí ich delegovali do Súdnej rady.

Postup trojčlenného senátu IV. ÚS bol preto veľmi neštandardný, ktorý inak vážnu vec rozhodol za týždeň, keď si sám definoval obsah určitých pojmov bez toho, že by taká definícia bola všeobecne akceptovaná aj inými dvomi senátmi, kde napadli totožné veci iných členov Súdnej rady, lebo pri takom závažnom rozhodovaní by si mali všetci sudcovia ústavného súdu najskôr otestovať, či nimi zvolené definície alebo argumenty sú väčšinovo v pléne ústavného súdu akceptované.

Cesta k prípadnému vysloveniu nového právneho názoru, ktorý by korigoval názor vystavený v jednom senátnom uznesení, je totiž veľmi zložitá a časovo náročná. Potvrdilo to aj rozhodovanie pléna ústavného súdu podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pri presadzovaní názoru senátu I. ÚS, ktorý zastával stanovisko opačné ako senát IV. ÚS a ktorý podporili piati členovia pléna (nedostatočne, lebo muselo zaň hlasovať 7 členov). Je to však viac, ako hlasovalo za názor senátu IV. ÚS (na jeho prijatie stačili totiž iba dva hlasy), hoci plénu ústavného súdu chýbali a chýbajú dvaja členovia, ktorých prezident republiky od 4. júla 2014 ešte nevymenoval, hoci parlament mu zvolil šesť kandidátov, ktorí spĺňali všetky ústavou požadované predpoklady na výkon funkcie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky.

V závere si nemôžem odpustiť ešte jedno pripomenutie, že aj ustanovenie § 112 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde netreba interpretovať tak, že je predmetom voľnej úvahy sudcu, ale tak, že ak sú splnené zákonné podmienky pre spojenie vecí, tak veci sa spojiť musia. Preto aj vec sp. zn. IV. ÚS 478/2011 (Rvp 282/2011) mala byť spojená s časovo predchádzajúcou vecou sp. zn. I. ÚS 454/2012 (Rvp 281/2011), keďže skutkovo a právne spolu súviseli; senát IV. ÚS však takýto návrh do pléna ústavného súdu nepodal, hoci tak urobiť mal.

V Košiciach 10. decembra 2014